

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX.

Ч. 187. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 15-го серпня 1941.

No. 187. Jersey City, N. J., Friday, August 15, 1941.

VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свободи”: ВЕрген 4-0217. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ І ЧОРЧІЛ ВІДБУЛИ КОНФЕРЕНЦІЮ НА МОРІ І УСТАЛИЛИ СПІЛЬНУ ПРОГРАМУ ДІЯННЯ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ

ВАШИНГТОН. — Асошієтєд Прес подає, що президент Рузвельт і прем'єр Чорчил відбули на морі низку тайних нарад, на котрих усталили спільну програму діяння проти Німеччини та інших агресивних держав, яких заройовницька політика загрожують цілому світові.

У довшій декларації, що обнімає 8 головних точок, оба державні мужи виложили основну програму, якої будуть підтримуватися уряди Злучених Держав і Великої Британії. Передискутовано рівнож успішнішу поміч для Англії та Советського Союзу.

Лорд Бівербрук, міністер постачання англійського уряду, їде до Вашингтону.

КНУДСЕН ЗАПОВІДАЄ ВЕЛИКУ ПРОМИСЛОВУ ВИДАТНОСТІ В НАСТУПНОМУ РОЦІ.

НЬО ЙОРК. — Вільям Кнудсен, начальник директор ОПМ, промовляючи в Нью Йорку до групи військових „продуцентів”, заявив, що американська промисловість досягне вершок своєї видатності в липні наступного року. В тому часі, говорив він, Америка під оглядом військової продукції, буде стояти на першому місці між всіма народами. Оповідючи про свою інспекційну поїздку по фабриках, Кнудсен заявив, що зброєння краю їде швидким кроком вперед й цілий американський нарід жертвує свої сили, труд і посвяту для оборони рідного краю. Він закликав американців до єдності й солідарності та лояльної підтримки уряду.

СЕНАТСКА ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ВІЙСЬКОВОГО ЗАКОНУ ЗДАЄ ПОЗИЦІЇ

ВАШИНГТОН. — Ухвала військового закону в сенаті з тими поправками, котрі поробила палата послів, є майже запевнена, бо опозиційна група сенаторів, відбувши конференцію, заявила, що вона не буде даліше поборювати згаданого проекту при кінцевому голосуванні. Це рішення наступило тоді, коли опозиційні сенатори прийшли до переконання, що вони не зможуть зібрати такої кількості голосів, котра повалила цей законопроект.

ГИЛМАН АПЕЛЮЄ ДО СТРАЙКАРІВ.

ВАШИНГТОН. — Щоб не допустити до перебрання федеральними властями контролю над фабриками Куртіса і Райта в Колдвел, Н. Дж., Сидней Гилман, один з директорів ОПМ, заапетлював до страйкуючих робітників і завізав їх, щоб вони вернули до своєї праці.

В тому самому напрямі закликав робітників також Чарлс Едісон, губернатор стейту Нью Джерзі.

СТОЛИЦЯ ПЕРЕПОВНЕНА ПОГОЛОСКАМИ ПРО СТРИЧУ РУЗВЕЛТА З ЧОРЧИЛЕМ.

ВАШИНГТОН. — В нетерпеливому очікуванні сенсацийних заяв в Лондоні й Вашингтоні про спільну заграничну політику Америки й Великої Британії, американська столиця знову аж кишить від поголосок про здогадливу стрічу президента Рузвельта з прем'єром Чорчилом. Цілий ряд збігових обставин вкладається на це, що така стріча дійсно відбулася й що на ній усталено новий курс англо-американської політики. Департамент стейту здержав майже всю свою активність, вичікуючи повороту президента Рузвельта та сенсацийних заяв американського й англійського урядів.

ЗАНЕХАННЯ ВОСЬМИГОДИННОГО ДНЯ ПРАЦІ ПРИ РОБОТАХ ЗБРОЄННЯ.

ВАШИНГТОН. — Білий Дім видав розпорядження, в якому зніс восьмигодинний день праці в тій промисловості, котра прямо залежить від департаменту війни й котра виконує найважливіші замовлення для оборони краю. Згідно з поясненнями С. Ерлі, секретаря Білого Дому, це відноситься в першу чергу до робітників, зайнятих при будові летунських майданів, військових бараків, укріплень, і т. п. Більш як 100,000 робітників будуть охоплені тим новим розпорядженням.

АРГЕНТИНА КУПУВАТИМЕ КОРАБЛІ ВОЮЮЧИХ ДЕРЖАВ.

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — Аргентинський уряд заявив, що він викупить кораблі воюючих держав, що знаходяться тепер в аргентинських портах і через блокаду не можуть дістатися до своїх країв. Ходить тут в першу чергу про італійські й німецькі кораблі, котрі не можуть дістатися до своїх портів через британську блокаду на Атлантичному океані.

АМЕРИКА ВІДКЛИКУЄ СВОГО ПРЕДСТАВНИКА ІЗ СІЯМУ.

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол заявив, що департамент стейту прийняв резигнацію Г. Г. Грента, американського міністра в Сіамі. Прохання про своє звільнення, твердив Гол, він Грент ще минулої осені, але щойно тепер прийнято його димісію. Японські жерела подають, що Грент домагався, щоб Америка дала повну військову підтримку Сіамові, чого не хотів вчинити американський уряд. Американські офіційні кола заперечують цю японську версію.

АМЕРИКА ЧЕКАЄ НА ТОЧНИЙ ЗВІТ ПРО НОВУ ПОЛІТИКУ ФРАНЦІЇ

Кордел Гол заявив на пресовій конференції, що департамент стейту очікує точного звіту від свого амбасадора у Віші про новий курс французької політики. Він відмовився говорити про новий пакт німецько-французької співпраці, однак натякнув, що Америка прийме негайно відповідні кроки, якщо ця німецько-французька співпраця передбачує віддання Німеччині північно-африканських французьких колоній.

Американський уряд покладає надію на особу ген. Вейгана, головнокомандуючого французькими військами в Африці, котрий має бути дальшим прихильником Англії й ворогом Німеччини. Колоб виявилось, що й Вейган пішов за Німеччиною, тоді Америка може відтягнути своє визнання уряду Віші, а дати його ген. де Голеві та його „Вільним французам”. Якщо Вейган виступить проти Німеччини, його визнає Америка як голову уряду „Вільних французів”. Американський уряд є того переконання, що ген. Вейган не піде за Німеччиною. Це він вносить з того факту, що Вейган покинув Віші перед відомою провокою Петена, яка определила Францію всецілью по боці Німеччини.

ПОЛЬСЬКИЙ ПОЛКОВНИК ПРО БОЇ НА УКРАЇНІ

Полк. Володимир Онацевич, військовий аташе польської амбасаді в Вашингтоні, дав інтерв'ю американській пресі та висказав свої думки про війну на Україні.

Отже, на його думку, війна на Україні буде рішучою між Німеччиною й Росією. Польський аташе є тої думки, що якщо советська армія зможе видержати ще шість тижнів, тоді ситуацію можна врятувати.

Полк. Онацевич скінчив петербурзьку військову академію, знає Україну й характер такої війни, яка тепер там ведеться. Підчас німецько-польської війни в 1939 р. він був членом польського генерального штабу.

РУЗВЕЛТ І ЧОРЧІЛ ЗУСТРІЛИСЬ НА МОРІ І УЛОЖИЛИ ТОЧКИ ДАЛЬШОЇ СПІВПРАЦІ

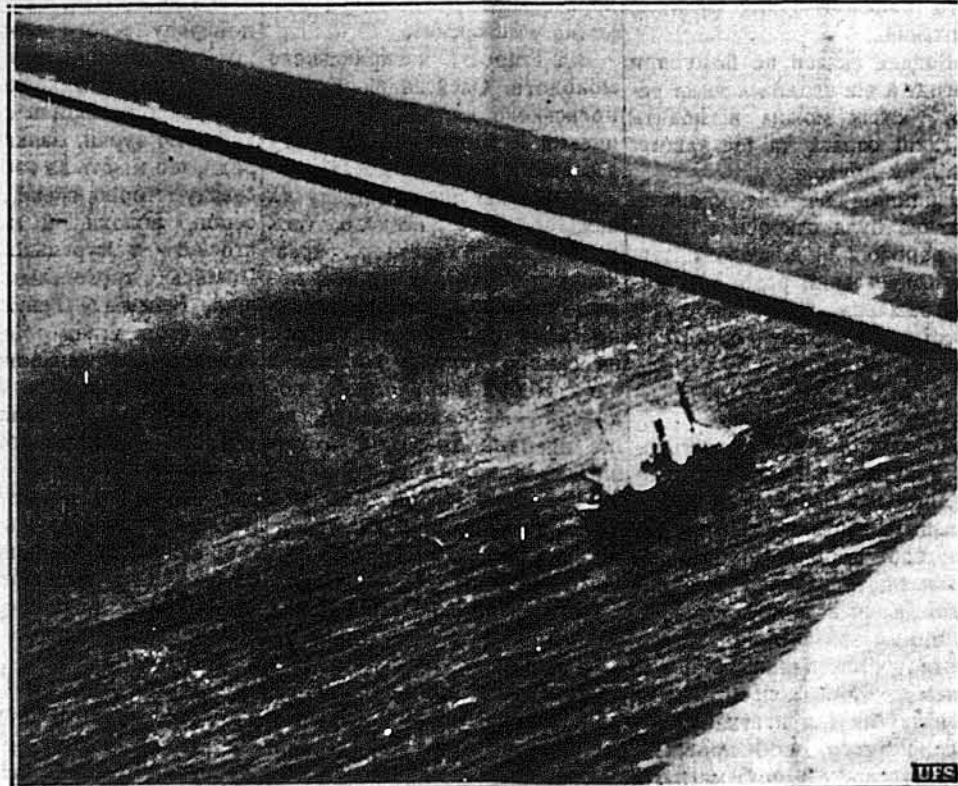
Клемент Атті, провідник меншости в англійському парламенті і член британського міністерського кабінету, подав через радіо, в 10 г. рано цього четверга, що президент Рузвельт і прем'єр Чорчил зустрілись на морі і обговорили найважливіші точки співпраці двох країв в напрямку розгромлення нацистичної Німеччини і її союзників, та в напрямку побудовання на світі нового ладу.

Тих точок є вісім. Наперед оба державні мужи ствердили, що їх краї не мають жадних територіальних амбіцій. По війні не буде ніяких сформульованих територіальних змін, хіба що в тім напрямку недовозначно висловиться населення даної території. Також не буде насильної зміни внутрішніх режимів, хіба, що цього забажає собі даний нарід. Кожний нарід має право сам собі добирати суспільний устрій. Всі краї по війні, малі і великі, на рівних правах дістануть доступ до економічних джерел і до сировини. Але всі вони мусять в тому напрямку співпрацювати. Життєвий рівень робітництва мусять підняти, а всі люди, всі суспільні верстви, мусять бути звільнені від страху за свою будучність і від страху перед нуждою. По знищенні нацизму мусять наступити міжнародний сталий мир. Народи мусять роззброїтись і не можуть шляхом зброї шукати розв'язки своїх непорозумінь. Моря мусять бути вільні для плавби для всіх народів.

Щоб налаштувати повну співпрацю між обома країнами в цілі доставки з Америки на фронт військових продуктів, приїждить до Америки англійський міністер засобів, лорд Бівербрук. Підчас нарад президента і Чорчила були прийняті з обох боків найвищі державні урядники і експерти.

СОВЕТИ СТВЕРДЖУЮТЬ ВІДСТУП СВОЇХ ВІЙСЬК

Советські звідомлення говорять, що в кількох місцях їх війська відступили. Щойно тепер вони говорять, що опустили місто Смоленськ і водночас признають, що тім відтинку вдалось німцям зробити новий прорив. Бої ведуться недалеко міста Старая Росія, що лежить 40 миль на схід від Столиці, а лише 40 миль від головного залізничного шляху, що веде з Москви до Ленінграду. На Україні ведуться далі тяжкі бої за Одесу.

АТАКА. — Бритійська світлина, видно знята з літака, після цього, як з нього скинуто бомбу на корабель. Бритійський цензор каже, що корабель це один з конвою 6 німецьких кораблів, що на них напали британські бомбовики коло острова Гельголанду на Німецькому морю. Бомба попала просто в корабель і, як каже донесення, бомбовики покинули його, як він добре горів.

СОВЕТСЬКІ КОЛА ПОГРОЖУЮТЬ ЗНИЩИТИ ОДЕСУ ДО ТЛА

ЛОНДОН. — Советські дипломатичні кола в Лондоні заявили, що Одеса є добре укріплена і її не вдасться німцям взяти легко. Советська армія буде її обороняти до останнього. Колиб, однак, німцям таки вдалось її взяти, то вони візьмуть самі руїни, бо перед тим советські війська знищать її до тла.

ЗВІЛЬНЕННЯ ПОЛЬСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ І ЗАСЛАНЦІВ.

МОСКВА. — Спеціальним урядовим декретом советський уряд звільнив з полону всіх польських військових полонених, а також коло мільона цивільного населення, яке Совети вивезли на далекий Сибір, після того, як заняли східні території, що входили перед тим в склад польської держави. В декреті говориться про „всіх польських громадян”, але не говориться виразно, чи до цієї категорії входять також українці, білорусини та інші народності, що технічно були також польськими громадянами.

ПОЛЬСЬКА АРМІЯ НА СИБІРІ.

ТОКІО. — Японська газета „Майнічі” приносить вістку від свого кореспондента в Москві, в якій говориться, що після всякої правдоподібності польська армія, що тепер твориться в Советі, буде приділена де в службу на далекий Сибір. Бо советський уряд має клопіт з тою армією, знаючи, що вона може мати серед советського населення також пропагандний характер. (Мабуть Совети не дуже довіряють тим полякам, знаючи добре, як вони перед тим до них відносились).

НІМЦІ ТВОРЯТЬ МІЛІЦІЮ НА СХІДНИХ ЗЕМЛЯХ.

ЛОНДОН. — Пресова агенція „ОНА” доносить, що в Східній Галичині і в Холмщині, німці почали творити „українських націоналістів” міліцію, якій віддали всю місцеву владу. Найвища команда над тою міліцією знаходиться в руках Гітлера. Та сама агенція далі говорить, що німці викликають замішання серед польського і жидівського населення, щоб опісля мати причину до переслідувань. Після прилучення Східної Галичини до „Генерального Губернаторства”, себто до терену корінної Польщі, д-р Франк, німецький губернатор, наложив на львівських жидів кару в висоті 20 мільонів злотих. Та сама агенція вкінці доносить, що на терені Холмщини німці почали творити з місцевих українців військові відділи для боротьби з большевиками.

ЛИТВА НЕ ДІСТАНЕ НІ САМОСТІЙНОСТІ НІ АВТОНОМІЇ.

ШТОКГОЛЬМ. — Швецька газета „Дагенс Нитетер” приносить репортаж свого кореспондента з Берліна, в якому говориться, що німецькі власті не задумують дати литовцям їх незалежності, ні навіть автономії. Вони відмовились визнати литовський уряд Скірпи, бувшого литовського посла до Берліна, який створив на еміграції уряд, а опісля помагав німцям в увільненні Литви від большевиків. Німці трактують литовців зле. В тих днях „гавляйтер” „Остлянд”, до якого влучено Литву, Лозе, видав заклик до мешканців „бувшої литовської держави”, в якому говорить, щоб вони співпрацювали разом з німцями в відбудові краю. Про литовську державу він не згадує ні словом, зате обіцяє литовцям різні посади.

АНГЛІЙЦІ ЗАЖУРЕНІ ПОЛОЖЕННЯМ НА УКРАЇНІ.

ЛОНДОН. — Англійські кола стверджують, що положення на Україні, дивлячись з советського боку, дуже поважне. Нема сумніву, що з мілітарного боку положення для Советів там погіршилось і вириняє поважна небезпека, що німці оволодіють Україною, зокрема чорноморською полосою, а звідтам зачнуть пробиватись до Кавказу. Але водночас англійські кола стверджують, що ці німецькі здобутки коштують їх великі жертви.

ФРАНЦУЗИ „ВІЯСНЮЮТЬ”.

ВІШІ. — Французька преса почала друкувати „в'яснення” про недавно заповіджену з боку Петена співпрацю з Гітлером. Та преса говорить, що не треба брати цієї співпраці буквально, бо сам Петен заявив, що ця співпраця буде відбуватись поволи на протязі довшого часу. Також преса заперечує, начеб генерал Вейган зійшов на другий плян, а вся влада попала в руки Дар'яна.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ЗАДОВОЛЕНА.

БЕРЛІН. — Німецька преса висловлює похвалу на адресу Петена за те, що той тепер виразно станув на шлях повної співпраці з німцями. Апель Петена до французького народу, німецька газета „Фелькшер Беобахтер”, назвала „політичним в бік президента Рузвельта”.

ЯПОНІЯ МОВЧИТЬ.

ТОКІО. — Японський уряд набрав в рот води і мовчить, щодо своїх дальших потягень. Своєю мовчанку він оправдує тим, що цього вимагають народні інтереси.

НІМЦІ ПРОРОКУЮТЬ ПІД ОДЕСОЮ ЩЕ ОДИН „ДУНКІР”.

БЕРЛІН. — Німецькі звідомлення далі говорять про успіхи німецької армії на Україні. Вони кажуть, що велика советська армія є окружена коло Одеси і вона не має іншого способу втекти, як через море. Але, колиб вона хотіла втікати через море, то німецькі сили справлять їй другий „Дункір”.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

3 Канади належить псалати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Франція в Льокайській Ліберії

Маршал Петен, начальник французького уряду в Віші, подав у радіовій промові до французів, що він рішився співпрацювати з Гітлером і закликати усіх французів підтримати уряд у Віші в цій політиці, бо мовляв, вона є конечно потрібна для врятування французької держави.

Ця заява маршала Петена є завершенням довгої гри, в котрій Гітлер напирив на Петена приступити до такої співпраці, а Петен не подавався, бо розумів, що такою співпрацею Франції не врятує, а може й на все згубить. Заява Петена не є доказом, що на випадок німецької виграної Франція буде справді врятована; є вона лише доказом, що Петен не бачить тепер виходу, як може Франція далі протиставити Гітлерові й удержатися як держава. Це Петен пробує продовжити ще існування нібито незалежної Франції, граючи на ту можливість, що остаточно Гітлер завалиться й Франції буде тоді легше встати.

Та ця заява Петена означає, що від тепер Петен стає виразно союзником Гітлера. Правда, він каже, що він цим союзом звертається лише проти советської Росії, але й він і французи знають, що виграна Гітлера проти Росії є теж виграною проти Англії й її союзників.

Петен робить спеціальні зусилля, щоб урятувати для себе англійські й американські симпатії. До певної міри він їх урятує, себто й англійці й американці зрозуміють, чому він робить цей крок. Однак не англійці ні американці не можуть цієї симпатії посувати до того, щоб загрозувати своїй кампанії проти Гітлера. Як видно з голосів американців, вони спочивають і положенні Франції й Петена, але не спочивають його співпраці з Гітлером. Америка має багато глибше поважання для поляків і сербів, що билася проти Гітлера до упадку, ніж до Петена, що пробує рятувати Францію співпрацею з Гітлером. Ця співпраця, на їх думку мусить пошкодити тій стороні, що одинока може бути надією врятування Франції і як імперії, і як держави. Всяка співпраця з Гітлером на їх думку, це співпраця з ворогом, що поклявся знищити Францію, і як імперію, і як державу.

Зо заяви Петена видно теж, що він має ще важне завдання приєднати до своєї політики самих французів. Самий Петен признає, що в Франції кишить від недоволення, а уряд не має послушну. Петей закликую французів довіряти урядові Петена й його слухати. Та чи зможе політика явної співпраці Петена з Гітлером приєднати французів, коли їх не могла приєднати дотеперішня політика, що все ще давала французам припущення, що Петен на свій спосіб воює проти Гітлера? Яку відповідь дадуть французи на цю політику Петена, залежатиме від того, яке враження зробили німці за місяці окупації Франції. На скільки можна судити з донесень чужинців, що перебували в Франції, настрої французького народу до німців можна зібрати до загальної тепер поговорки в Франції: „Ми знаємо, як німці розуміють співпрацю з французами: ти дай мені свій годинник, а зате я тобі скажу, котра година”.

Кілька Слів Про Богдана Лепкого

За вчасно ще вижидати повної оцінки літературної творчості померлого Богдана Лепкого. Мине ще багато часу, поки цей визначний український поет і письменник буде як слід представлений українському народові; бо надто багато є його спадщина, щоб можна її зібрати в певну синтетичну цілість.

Та проте, українська еміграція в Америці й Канаді, котра знаходила стільки тепла й радості, стільки надії й творчого натхнення в творах Лепкого, хоче знати якнайбільше про нього. Хоча пізнати його не тільки як письменника, але як людину, батька та громадянина.

— 0 —

В Нью Йорку перебуває тепер відома українська оперна співачка пані Ольга Лепкова, якої муж є споріднений з родиною Лепких. Від неї довідалися ми більше про життя та особу того великого українського письменника. Оповідання та враження пані О. Лепкової передаємо точно так, як їх нам передано:

Богдан Лепкий як батько й муж.

Нагдла вістка про смерть Богдана Лепкого поділяла на мене дуже пригноблюючо, почала пані Лепкова. З родиною Лепких в мене були дуже близькі та інтимні зв'язки від моєї ранньої молодості. Під час моїх музичних студій в Кракові, я мешкала в тій самій камениці, що родина Лепких, а саме при Соняшній вулиці, ч. 1, чотири роки в рр. 1928-1931. За цілий той час ми жили разом як одна родина, й я мала змогу добре приглянутися родинному й персональному життю Богдана Лепкого.

Родину свою любив надзвичайно Покійний Поет. Його дружина, Олександра, син Ростислав і дочки Наталя й Анна, були найбільшим скарбом, котрим може дорожити така людина як Богдан Лепкий. Дітям своїм дав він якнайкраще формування й на ту ціль не жалував ні свого часу, ані грошей, ані здоров'я. Син Ростислав є інженіром хемії; здобув диплом в пражській університетській лабораторії. Наталя скінчила фільософію в Празі, а відтак вчила німецьку мову в українській жіночій гімназії в Перемішлі. Наймолодша дочка Анна має спеціальні здібності до чужих мов і добре володіє англійською, німецькою, французькою й іншими мовами.

Богдан Лепкий

Богдан Лепкий був дуже приміромним мужем та батьком своїх дітей. По смерті дружини в 1938. р. настали дійсно тяжкі й горем прибиті дні Богдана. Той втрапив він ніколи не міг ані забути ані заступити чимсь іншим. Хто зна, чи цей удар і не був причиною його наглої смерті.

Пошана до жінок — свяятий закон Лепкого.

Великий біль за втратою дружини Олександри може зрозуміти лише той, хто знає, як відносився Покійний Богдан Лепкий до жінок. Я не бачила в своєму житті другої людини, котра ставила жіночку в таке дійсно високе становище й респект, як це робив Поет. Чито жіноч-селанки, бідні мійські робітнички, всі вони тішилися однаковим поважанням і пошаною Богдана Лепкого. Цілим серцем він стремив за поліпшення долі українського жіноцтва, борючись за їхні рівні права в суспільстві чи професії. Тим і пояснюється його нешанування тих жінок, котрі не цінили як слід жіноч, і котрі етаралися не допускати їх до рівних здобутків модерного людства.

Богдан Лепкий — тяжко працююча людина.

Українському громадянству, на загаль, мало є відомий цей факт, що Покійний Богдан Лепкий належав до най-

більш працюючих і трудящих українців. Від вчасного ранку до пізньої ночі, він був чимсь зайнятий. Не було ні одної мінутки, яку він провів бездіяльно. По викладах в Ягйлонському Університеті, він прибирав поспішно до дому й брався за нове діло: малювання, читання книжок, наукові розшуки, переклади й інше. Часто сидав до фортепіану й грав, бо Покійний Поет знав добре музику, любив її й часто їй присвячував багато часу.

Також мало відомим є великий майстерський талант Богдана Лепкого. За час своїх університетських студій у Відні, Богдан Лепкий студіював також малювання, бо до того з природи мав хист і поклонання. Приміром, зпід його руки вишло тільки дуже добрих портретів Шевченка. Його мешкання було дуже естетично прикрашене образами найкращих українських і європейських мистців.

Мав Богдан Лепкий велике замишування рівнож до збирання всяких книжок, рукописів і журналів. В його помешканні були три великі шафи саме з рідкими творами з української та чужої літератури.

Відношення до поляків.

Покійний Богдан Лепкий тішився великим поважанням з боку поляків, його університетських товаришів, поетів і

письменників. Будучи на державній посаді та живучи серед чужого польського оточення, Богдан Лепкий ніколи не крився за своїми поглядами й дуже часто говорив полякам „правду в очі”. Багато разів мені доводилося слухати його надзвичайно переконливіх аргументів про права української культури чи української нації до самостійного буття. І поляки дуже шанували його погляди й ніколи не дозволяли на якісь шикани чи дискусії звернути в його сторону, як це часто траплялося з другими українськими ученими на польській державній службі.

Приятель української молоді, син свого народу.

Чотири роки життя в спільному домі дали мені можливість слідкувати за співжиттям Богдана Лепкого з українською студентською молоддю в Кракові. Як відомо, поляки були дещо лагідніші в приватній українців на краківський університет, тому там все було повно молодих українців і українок, котрі студіювали на Ягйлонському Університеті, Гірничій Академії чи в Академії Красних Штук. Патроном цієї молоді був Богдан Лепкий. Для тої молоді, котра прагнула знання, Богдан Лепкий був не тільки ватормом, поетом і письменником, він був чимсь більшим, чого вона не могла знайти в польській школі. Він був її вірним приятелем. До нього приходили за порадами, до нього приходили, щоб він вставився за ними перед університетськими властями... Тому помагав він так, другою інакше. Різдвяні чи Великодні Свята, Новий Рік і інші нагоди, обходилися в хаті Лепких при великому числі української молоді. А його іменини були неначе національним українським святом в Кракові. Та не тільки молоді горювалися з таким серцем до нього; і старше громадянство, котре з різних причин жило в Кракові, уважало його за свого духового провідника. Богдан Лепкий мав в своїй особистості щось таке притягаюче, щось таке вище й невсичне, перед чим ніхто не міг встоятися, щоб його не любив і шанувати.

Його краківський дім був неначе національною гостинницею, де спиналися всі визначні українські політичні діячі, посли, священики, журналісти, емігранти, військові, прості робітники, і навіть ті, перед якими нераз другі українські родини замикали двері... На ці прийняття Богдан Лепкий не жалів свого тяжко заробленого гроша, не диво, що матеріальні злидні ніколи не переодолілися... Та це, мабуть, робило його щасливим, давало йому повне право зватися правдивим Сином України.

Коли він виступав на святочному концерті Шевченка в Кракові, то сая звичайно, не вміщувала публіки... На один звук „Богдан Лепкий увійшов на сцену”, поверталися автоматично голови в його бік, сая німіла, мов заелектризована його появою. А підчас промови, був такий спокій, така тиша на сцені, що було чути його віддих на сцені... Говорив дуже переконливо, бо був він надзвичайно талановитим промовцем.

Був скромним християнином.

Богдан Лепкий ходив правильно до церкви, бо вірив в Бога й його закони. Його характер був такий правий, такий чистий, що тяжко вірити, щоб могли бути такі люди в наших часах. Не вмів він ніколи кидати каменем в другого. Навіть в найгірших негас людей, він не добуцавався зла, бо видів тільки їх добрі сторони... Був надзвичайно справедливою людиною, не був гордий, але скром-

ний. Йому було однаково, чи з ним розмовляє бідна селянка, визначний учений чи політик. У всіх їх він бачив тільки людину, і як таку, він її шанував і поважав.

Богдан Лепкий був надзвичайно освіченою людиною... Проводив розмови на різні теми, бо знав життя у всіх його відтінках. В дискусіях він ніколи не показувався нетерпимим чи нетолерантним; навпаки був дуже скромним навіть у найпевніших ситуаціях.

Закликав до науки й обрзування.

Хоч Богдан Лепкий надмірно любив український наріз і воружив його світлу будучину, проте він був дуже справедливим в його оцінці й характеристикі. Він ніколи не старався ховати хиб українського народу, народних мас чи інтелігенції. Він скрізь підчеркував, що українці мусять вчитися й здобувати знання на всіх ділянках життя. Його міркування про печучі потреби глибшого обрзування народів в ніякому разі не впливали з його нахилу до культурицизму; навпаки Богдан Лепкий накликавав до державницького виховання.

З тим Покійний Богдан Лепкий тісно зв'язував і виволоження українського народу. Як чесний християнин-католик і консерватист, Богдан Лепкий уважав більшовизм не тільки великим нещастям для української нації, але також загрозою світа.

Вірив, що не переживе другої війни.

Маю велику честь сказати, що Покійний Поет відносився до мене немов рідний батько й любив мене на рівні своїх власних дітей. Йому завдячую я нині це, що є оперевою співачкою. Бо це Богдан Лепкий, який заохочував мене йти в консерваторію, замість продовжувати музичні студії. Жартом говорив він, що коли я не послушаю його, то він візьме мене за руку й силою заведе в консерваторію...

Перед своїм виїздом в Америку в 1938. р. я поїхала зо Львова до Кракова, щоб попрацювати з Богданом Лепким. Він був дуже зворушений і просив мене, щоб я оповіла йому про своє враження в Америці й Канаді, про життя української еміграції в Новому Світі...

Перед самою війною в 1939. р. я одержала була від нього останнього листа, в якому він писав: „Приїжджайте та розкажіть про Новий Світ. Перші враження Ваші належать виключно мені”...

На великий жаль, доля не дозволила, щоб ми стрінулися... Він, що так хотів знати про життя українців в Новому Світі, не міг почути тих вражень, на котрі так ждав...

За минулу війну, Покійний Поет дуже тяжко бідив, тулявся по різних таборах, не мав що їсти, ані вдягнутися... Часто говорив, що другої війни він не переживе...

З його смертю тратить ціла соборна українська нація дійсно великого й заслуженого сина, члена майбутнього Пантеону Великих Українців!

— P —

АНДРІЙ ЧАПОВСЬКИЙ

ПЕРЕД ЗРИВОМ

Історична повість.

(26) Д

— Спасибі, батьку! — гукали козаки, ми таки тут у вас заночемо, якщо нас не проженете.

— Доброї вам ночі!

Ганна ще не спала. Турбувався за чоловіка, бо ще ніколи такого не було, щоб Богдан ночував за домом і не дав їй знати.

— Добре прочувало твоє серце, я за цей час був двічі у великій небезпеці й обидва рази хіба чудом спасся. — І розказав жінці про свої пригоди.

— Бережись, Богдане! — остерігала Ганна. — Вороги азвездили на тебе. Булоб найкраще, колиби ти подякував за всі уряди й жив собі спокійно на хуторі. Та знаю, що тобі не можна цього зробити, бо ти козак. Та хоч вночі не пускай сам в дорогу.

Коли другої днини виїшли Богданові люди в лісок, не застали там уже нічого, тільки трохи крові та розмішеного болота. Гільтаї позатирали всі сліди за собою.

Полковник довідався від своїх людей про нічну пригоду і зараз приїхав на хутор.

— Не треба тобі, Богдане, говорити, чия це робота, сам здоров знаєш... Булоб тебе, небоже, у кущах зарізали мов барана та закопали в лісі. І слід по тобі пропав би.

В сім'ї Хмельницького заносилося на велике свято. Ганна сподівалася п'ятої дитини. Постановили обоє просити Кричевського за кума. Він вірний друг, стільки разів станув йому в пригоді. Вони одинокі, до одної мети пряму-

ють, однакові в них ідеали й бажання...

Богдан сказав це йому при нагоді й він згодився дуже радо. Якже можна відмовитися в такій справі, та ще такому широкому другові.

Приїшов на світ хлопчик. Дитина була слабосила, ніхто не ворушив їй довгого життя. Та Кричевський радів і на його бажання відбулися гучні христини. Дитину охрестили Юрієм.

XII.

До полковника Кричевського прийшло з Варшави письмо, щоб до Варшави поїхала козацька депутація. Цього бажав собі король Володислав.

Так писав канцлер Оссолінський. Кричевський догадувався, що це зв'язане з коаліцією проти турків, плянованою королем та Конєцпольським. На це вказував і приватний лист Оссолінського, щоб провести справу секретно, щоб магнати про це не довідалися. Кричевський порозумівся з Хмельницьким і зложив таку депутацію: черкавського сотника Івана Барабаша, білоцерківського полковника Ілаша й

корсунського полковника Максиміа Несторенка.

Від старости чигиринського молодого Олександра Конєцпольського дістали супровідні письма й виїхали в дорогу з великим почетом козаків.

У Варшаві пішли відразу до канцлера Оссолінського, бож це він писав листа в справі депутації. Канцлер прийняв козацьких виставників незвичайно гарно та все поклікувався на самого короля, так начеб він сам був ніпричому. Поводився з ними так чемно, як це ні один магнатів, що з ними доводилося їм коли мати яку дію. На питання, яка є ціль їхнього приїзду, відповів, що почують про це з уст самого короля.

Описи заведено їх перед королем Володиславом. Здорова були, панове молоді, лицарі могого вірного козацького війська — привітав їх король. — Козацтву я маю багато дечого завдячити. Великі супроти вас маю зобов'язання. Тому рад би я з цілого серця ваші кривди винагородити й вашу долю забезпечити. Для вашої церкви я вже дещо зробив, а решта

певно зробиться. Та ви мусите поперед усього виявити вашу силу. І от трапляється їй цього нагода. Використайте її. Усій Європі надали своє нахабність турки. Балканські народи, що мають за собою свою славу історію, греки, болгари, серби, волохи, й молдавани стогнуть у турецькому ярмі. Італійські торговельні республіки, Венеція і Генуя не можуть своїх агенд розвинути й привести до давнього стану, тільки через турків. І багато іншого. Отож християнські держави в Європі збираються у велику коаліцію. Кожний дає, що має і що може дати. Венеція і Генуя дають гроші і свої великі флоты. Цісар дає військо, Свяятий Отець дає гроші, веде пожиточну пропаганду в християнській Європі і молиться за всіх. Польща не має грошей, але має хоробре військо, а в першій мірі нас, козаків. Решту війська ми звернемо в сумежних християнських державах. Вам, козаки, припав би обов'язок, зробити туркам диверзію на Криму, випасти на море й заступити турків на південному берізі Чорного моря. — (Д. б.)

The Treasury Department or the Federal Reserve Banks will hold your Defense Savings Bonds for safekeeping free of charge. Buy Defense Bonds and Stamps

Південна Америка є 56 разів більша від Бритійських Островів, 32 рази від Франції і 1¼ разів від Європи. Вона обіймає половину того простору, що Бритійська Імперія і два рази такий простір як Австралія або Китай.

Большевицький „Союзник”

Вибух війни між Німеччиною і Сове́тами був відродженням для цілого демократичного табору. Та найвідрадінішим здається він був для самих українців. Бо в тій війні сучасний грабіжник українських земель звязався в смертельній змаг з майбутнім грабіжником. І колиб у тім змаг обоа вони раз на все пропали, легше відітхнулиб всі свободолюбні народи. А Україна моглаб наново захистити своїм вільним, державним життям та увійти в „народів вільне коло”.

Правда, нині Британія звязалась союзом з Сове́тами. А Америка висилає до Москви поміч. Але обі ті демократичні держави водночас найвиразніше говорять, що роблять це не з симпатії для деспотичного большевицького режиму, тільки для власних інтересів. Таке заявили в Лондоні Чорч і Іден, таке заявили в Вашингтоні Сомнер Велес. Щобільше, оба краї найвиразніше заявляють, що їм непотрібно Сове́тів, як таких, тільки потрібно їм якнайдовгого опору Сове́тів проти Німеччини. Бо тим опором Сове́ти виснажують силу Німеччини; а та сила серед інших обставин булаб повернена проти них самих.

Вони допомагають Сове́там тому, бо знають, що Сове́ти значно слабші від Німеччини, і цей кривавий змаг двоох деспотів мігби скоро закінчитись. Якби Сове́ти і Німеччина щодо сили були рівні, ні Англія ні Америка Сове́там не помагалиб. Можна навіть припустити, що в такому випадку Англія здержалаб свої удари в Німеччину, щоб у той спосіб дати нагоду двом деспотичним режимам виснажитись до самого дна.

Але тимчасом вони таки Сове́там допомагають. Роблять це обережно і в малих давках, бо бояться, що заки дійде до Сове́тів їхня поміч, Сталін знов покумається з Гітлером. А післани в міжчасі американські літаки нерозпаковано попадуть в руки Гітлера. Також Америка жадає від Сове́тів грошей за цю поміч. Бо, як сказано, в цій помочі нема ні трошка сентиментальності, чи якихось моральних зглядів.

На цю тему колоніст генерал Гю Джансон в „Н. Й. Ворлд-Телеграмі” з 8. серпня ц. р. пише дуже цікаву статтю:

„Так виглядає, що росіяни таки заплатять нам за наші доставки, післани їм на те, щоб „ставити опір агресорам” — починає Гю Джансон. „Можливо, що станеться це тому, бо навіть в широких застере-

женнях „ліз-ленд” закону, занадто сирію виглядає сугесція, що Сове́ти є нацією, „яка ставить опір агресорам” в тім змислі, в яким зложено цей закон; а також, що вони взагалі донебудь оборонять демократію.

„Ми розпочали від того, що помагали „малій, хоробрій Фінляндії”, коли вона обороняла своєї демократії і ставила опір агресії в обличчя тої самої Сове́тської Росії. Нині Фінляндія є проти нас. Ми, разом з Англією і Францією захочували „демократичну” Польщу до її знищення шляхом опору агресорам, а рівним партнером цієї останньої агресії були ті самі червоні, що є під товаришем Джовом Сталіном. Ми були оголошені і заломлювали руки, як він розбивав і поликав одну балтійську державу за другою. А тепер, коли вони собі взаїмно вирівають кишки у спори за добух здобуту на цивілізації, хто має лице сказати, що, помагаючи Сталінові, ми обороняємось перед агресією; або, що, помагаючи врятувати криваву тиратию Сове́тської Росії, ми тим засадничо обороняємо демократію?

Судячи справу під кутом холоднокровного реалізму і беручи під увагу ті небезпеки, які нам грозять по інших місцях, всетаки не можна заперечити, що на нашу користь виходить це, що Гітлер і Сталін рвуть себе на шматки, і чим буде більше винищення їхньої сили, тим краще для нас. Але в ім’я широти і далекозорості, відкиньмо на бік всяку гіпокризію з цього нового союзу. Будьмо обережні щодо „якості тої помочі, яку ми даємо, а яка опісля може бути використана проти нас самих; не вичаймося з тою великою, зрадливою, ошуканою інтернаціональною моральною проституцією.

„Одною з причин, чому воєнничо настроєні особи в нашім краю, а також їх британські співробітники, є розчарування, що їх апел до нашого народу, аби він зединився довкола надходячої війни, приносить малі успіхи, є прозора нещирість деяких тих апелів, серед яких „оборона демократії” і „опір агресорам” стоять на першім місці”.

Далі Гю Джансон каже, що ця війна по кожнім боці ведеться за себелюбні інтереси даної нації. Ті самолюбні інтереси є зовсім зрозумілі. Вони все в минулій історії діяли і діють тепер. Люди їх розуміють і їх не треба завивати в папір та прикрашувати якісь гіпокритичними універ-

ЗАГРОЗА ЯПОНІ. Ця карта показує, як альянські бомбовики, що можуть летіти з центра на 3,000 миль довкруги, можуть здержувати японські рухи в південному напрямі. Базами цих літаків є: Сингапур, Маніла, Владивосток і Чунгкінг.

ТРОШКА ГУМОРУ

Большевицькі агенти в Америці, на припоручення Москви, використовують кожну нагоду, щоб доказати українському загалові, начеб українські народні провідники йшли на співпрацю з „білою, панською Польщею”. А тепер ті самі московські агенти в безсоромний спосіб, українськими словами, вихваляють польських генералів і „панів”, що вони заключили угоду з Сове́тами. На адресу тих польських генералів, графів і поміщиків, силється тепер з обильного рога московських агентів, ціла купа похвал. А ще недавно називали їх „панськими сатрапами”, „кровопийцями, що з бідного народу кров точать”.

Алеж, то система!

сальними кличами. Бо на далеку мету гіпокризія злітає, а на верх вилізати брехня.

Руководячись націоналістичним егоїзмом, демократичні держави повинні старатись, щоб також по інших краях існували демократичні системи. Бо такі системи є контрольовані широким загалом і містять в собі менше небезпеки для сусідніх народів. Але до таких демократичних систем не можна зачислити кривавої тиратії Сталіна, ні навіть доволі „демократичної” Польщі, яку й Гю Джансон слушним ставить в знаках наведення.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Свято Хрещення України.

Наша громада обходила в неділю, 27. липня ц. р. ювілей хрещення України. Того дня наш парох о. Касків відправив ювілейну Службу Божу, разом з мольбою за тих українських патріотів, що полягли впродовж віків за нашу українську віру і за свій край. З тої нагоди о. Касків також виголосив патріотичну проповідь, в якій розказав про перебіг української історії, малюючи чорні і світлі картини з минулого українського народу. З тої нагоди отець парох також попросив прихильних, щоб зложили датки на жертви теперішньої німецько-московської війни. Зложили по \$2: о. В. Касків, Анна Руда, по \$1: П. Боднар, Н. Давискиба, М. Хомин, З. Шафранська, М. Майданий, З. Мулика; по 50 ц.: М. Зварич, Терлецька, М. Зварич, К. Бортнич, П. Вонс, З. Козак, М. Хорхут, А. Гурчаківська, Пужак, І. Купчик, К. Когут, І. Берестейський, А. Пінч, І. Берелецький, С. Кучер, Т. Купчик, Г. Зварич, Д. Кузь, Д. Пашак, Н. Довганчук, П. Костецкий, О. Яворівський, О. Кудрик, П. Кучер, К. Гринюк, А. Берелецька. Дрібними \$4. Разом \$30. Цю суму, разом з іншими, у відповідний час вилежить на призначене місце.

Тут слід зазначити, що такі свята освідлюють людей, та дають їм нагоду пізнати свою минулу історію. „Як би ви вчили так як треба, то мудрість була би своя”, вчив наш національний пророк, Т. Шевченко. Святуючи ювілей хрещення України ми водночас пізнаємо, чи пригадуємо той тернистий шлях, яким ступав наш український народ, обороняючи своєї віри і своїх прав перед захланними сусідами. З тої минулої історії ми набралиб довіри до себе самих, бо переконались би, що чорні часи переживала українська нація вже не раз в минулих віках, а проте вона не пропала і захвала свою чисельну і духову силу до нині. Тому нема що розпачати над її нинішнім положенням. Воно також переходове. Та ходить, щоб ми самі працювали для цієї нації і помагали їй тим чим можемо і там де можемо.

Н. Давискиба.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОКАЖІМ, ЩО МИ АМЕРИКАНСЬКІ ГОРОЖАНИ І ПАТРІОТИ.

Америка є славним краєм на цілому світі. Її можна сміло назвати „земським раєм”, бо з усіх угодів прибувають в Америку люди, щоб тут шукати пристановища, даху над головою й куска хліба. І Америка приймає кожного, мовця рідна мати, голубить, помагає, підтримує. Тут кожний має змогу працювати, може вигідно собі жити, тому не диво, що в Америці є мільйони тих, що тут прибули з цілого світа, прибрали американське громадянство і стали правдивими американцями. В Америці панує однакове право для всіх, бідних і багатих, старих і молодих, тут нема релігійних чи расових різниць, бо всі американці є рівними перед конституцією й законом.

Переїсміся тепер ми, що є з українського роду, в нашій рідній українській землі, де тепер шаліє воєнна хуртовина, де тече невинно українська кров, де тисячі гинуть без притулку, без хліба, без медичної опіки... Все це тому, що на Україну віддавна напосіли її хижі сусіди, які тільки й чигали на це, щоб обрабувати багаті українські землі, а український народ поневоляти й обернути його в свій погній.

Тому мусимо пам’ятати про ці великі нещастя, які спали на український народ. Пам’ятаймо й стараймося допомогти нашим рідним братам, чим тільки зможемо. Та наша допомога в теперішню пору мусить йти в парі з тими зусиллями, які ведуть американські гуманітарні організації для поліпшення долі терплячих в Європі. Ужко ми є американськими громадянами й хочемо заманіфестувати свою відданість Америці, а тим самим помогти українському народові в Європі, то мусимо організовано повести працю в Американському Червоному Хресті, який веде гуманітарну працю по цілому світі. Ми повинні збирати жертви та помагати всім тим, що просять до нас руки, проханням помочи. До тої праці повинні стати всі українські світські й церковні організації.

Тоді американці оцінять нашу працю, а ми дамо ділом доказ, що ми справді цінимо наше американське громадянство й відплачуємося Америці за ці всі добродіїства, які вона нам дала. Рівночасно з тим, ми мусимо підкреслити, що визвольні змагання українського народу є слушними й справедливими, й що їх боротьба за повне визволення з чужого ярма, є такою самою як боротьба других поневолених народів.

Тимко Мелешук,
Нью Йорк, Н. Й.

Майже 40 процент робітників, зайнятих при виробі амуніції, це жінки.

О. КОНИСЬКИЙ У ГОСТЯХ ДОБРЕ, ДОМА ЛІПШЕ

Оповідання з 60-тих років 19-го століття, коли щойно починались зносини між українцями під австрійським забором. Одні й другі мають тих самих ворогів: поляків і москалів і пробують з ними боротись. Читач пізнає багато невідомого про життя в ті часи.

Ціна \$1.
У паперовій обгорті 60 шт. Замовляти:

„СВОБОДА”
81-83 Grand Street
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

КОМУНІСТИ ШПІОНУВАЛИ ПРОТИ АНГЛІЙ

ВАШИНГТОН.—Комітет Давеса розкрив, що комуністка Ненсі Рід, урядничка департаменту праці ньюйорського штету, шпionувала про рух англійських конвоїв та передавала ці відомості большевицькій розвідці. Річ очевидна, було це перед нападом Гітлера на Сове́тський Союз. Спеціальний агент комітету Бірмінгем заявив, що панна Рід стрічалася з дуже підозрілими людьми, котрих опісля англійські власті задержали з американських кораблів, що плили до Європи. Кореспонденція панни Рід, забрана при ревізії, виказала, що вона була визначним членом компартії та мала персональні контакти з високими комуністами в Москві.

Першими монетами, що їх вичеканили на території нинішніх Злучених Держав, були „соснові шілінги”, зроблені з срібла і варті 12½ центів.

DEFENSE BOND QUIZ

Q. Where should I keep my Defense Savings Bonds?
A. In a safe place, because they have value which constantly increases. If you wish, the Treasury Department or any Federal Reserve Bank will hold them in safekeeping for you without charge, giving you a receipt.

Q. Does an album filled with Stamps automatically become a Bond that will pay interest and mature in 10 years?

A. No. The completed album must be exchanged for a Bond. Regardless of the amount of money you have invested in Stamps, they will not bear interest until they are in the form of a Bond or Bonds.

NOTE:—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C., for mail-order form.

Нафтові поля в Іраку описують як найбільші відкриті нафтові поля на світі.

Пароходи, що пливають по океанах, можуть поплисти в гору ріки Амазонки в Південній Америці на 1,000 миль.

АМСТЕРДАМ! ВІДДІЛ 266. У. Н. С. АМСТЕРДАМ!

Повідомляється усіх членів відділу 266 У. Н. С. Союзу, що

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

відділу відбудуться
В НЕДІЛЮ, 24. СЕРПНЯ (AUGUST 24, 1941)

в ГАЛІ СВ. ОТЦЯ НИКОЛАЯ, АМСТЕРДАМ, Н. Й.
Початок зборів у год. 10. рано.

На зборах буде присутній організатор п. Маланчук, який розкаже нам про теперішні важні справи, звязані з У. Н. Союзом. Тому всі члени повинні конечно прийти на ці збори.

В. Труфін, секретар відділу.

ПОЗІР! СОНОЕС, N. Y., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЦИТІЗЕНСЬКИЙ КЛУБ

у неділю, 17. СЕРПНЯ (AUGUST 17, 1941)

„КЛЮБОВИЙ ДЕНЬ”

У ВЛАСНІМ СВОІМ ПАРКУ.

У програму входить: Спільний Обід, получений з концертом церковного хору під управою проф. Мірона Сокольського і інші забави і бесіди.

Початок у год. 3. пополудні. Вступ 75 центів.

Запрошує усіх громадян українців з Cohoes, Watervliet, Albany, Troy, Amsterdam і усеї околиці. Забави вдовольнають для всіх. За уряд: В. Сташко, предс.; М. Палка, секр.; Т. Маленюк, кас.

БАЙОН, Н. ДЖ. І ОКОЛИЦЯ! УКРАЇНСКА ПРАВ. ПАРОХІЯ ВЛАШТУЄ

П. ВЕЛИЧАВИЙ ПАРОХІАЛЬНИЙ ДЕНЬ

у неділю, 17. СЕРПНЯ (AUGUST 17, 1941)

на WILKICK'S GROVE (Fedirko's Farm), NORTH STILES ST., LINDEN, N. J.

Початок від 9. год. рано. Вступ 35 центів.

В 11:30 рано відправиться полена Сл. Божої, на якій буде проповідь нова, спроваджена з Рідного Краю, в українській мові Євангелія, при чім буде відомою відповідна проповідь о. д-ром В. Клодницьким. До Сл. Божої буде співати місцевий хор під д-ром П. Бухати. По Сл. Божій відбуватиметься Спільний Обід, а відтак будуть цікаві промови. До танців буде грати добрий оркестр.

З приємністю складаємо ширю та сердечну подяку всім, що прибули на П. Пар. День і зрозуміли наше змагання в будові нашої величавої нової святині, яка під цю пору стоїть на викінченню й прийшли посередню з моральною й матеріальною помочю, з чого чистий дохід вийде \$490.00.

На кожній полени Сл. Божої буде долучене прошення за Ваше й Ваших дітей здоров’я й добре поведіння.

Осмілюсь просити Вас і на цей Пар. День, в неділю, 17. ц. м. Комітет докладає всіх старань, щоб й ця забава вийшла під кожним оглядом якнайкраще. Вразі непогоди є навіздок на 1000 осіб.

Direction: Take Route 25 to Linden, Right at Wood Ave. to Highway 27, left to Stiles St., then right to Park. Комітет.

ТОВАРИСТВО ІМ. МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО, ВІДДІЛ 219. У. Н. С. в НЮАРКУ, Н. ДЖ.

20-ЛІТНЄ ЮВІЛЕЙНЕ СВЯТО І ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 17. СЕРПНЯ (AUGUST 17, 1941)

в HILLSIDE PICNIC GROVE, 140 CHESTNUT AVE., HILLSIDE, N. J.

Початок 12:30 вполудне.

При тій нагоді будуть виголошені промови амер. і укр. бесілками. Будуть від У. Н. Союзу Д. Галиччя, гол. секр.; І. Романішин і А. Шумейко, гол. радні.

Цю святкування є важним для нас членів, тому просимо ширю прийти й своєю присутністю це свято звеличати. 181,7.
За добру справу ринуть — Комітет.

ПОВІДОМЛЕННЯ

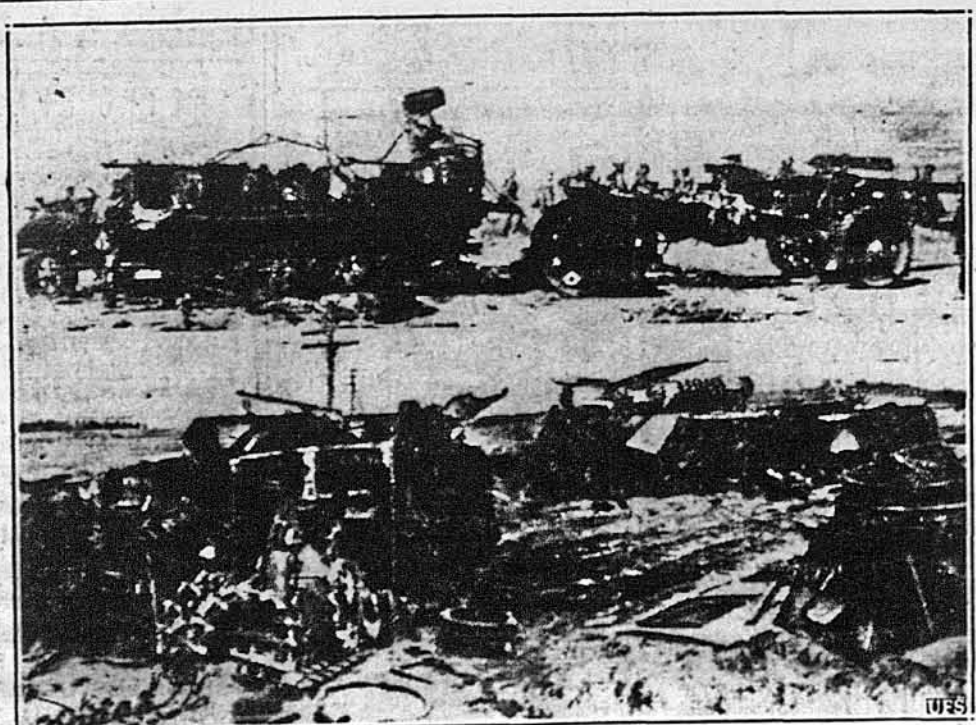
Оне повідомляємо величезне українське громадянство в Америці, що ми набули копії фільми „ТРАГЕДІЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ” і що ми ті копії дещо переробили, та що ми є зовсім новою адміністрацією у вище згаданій справі.

Укр. Церковні Громади, Національні Організації, Нар. Доми, які бажалиб, щоб вище згадана фільма була висвітлена в їх місцевостях, — зовольте писати по інформації на слідууючу адресу:

KALYNA FILM COMPANY, 319 EAST 8th ST., NEW YORK, N. Y.

П. С. Також повідомляємо, що в короткому часі по театрах будемо висвітлювати нову фільму „ЗАБУТИЙ КРАЙ” („FORGOTTEN LAND”) — це фільмова драма із життя закарпатських українців, що була вироблена на Закарпатті під назвою „Марійка Невірний”. — А зокрема подаємо до відома, що ми бажалиб продати копії вище згаданих фільмів на деякі міста в Америці. Інтересованих просимо віддавати на повншу адресу: 187,93,9

Микола Новак, управитель.

РОЗБИТІ МАШИНИ.—Ця світлина, перелана радіом з Москви в Нью Йорк, показує вгорі важкі німецькі гармати, розбиті в боях, а внизу німецькі повзи й „тройки”, знищені підчас наступу на Росію.

Д-Р ЛУКА МИШУГА.

Шевченко -- Виразник Минулої
й Прийдешньої України

(З серії викладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східно-Європейських мов Колумбійського Університету разом з У. Н. Союзом).

(10)

Але й російське слов'янство, кажеться далі у до-
кладі, може нанести клопоту
через свої відозви в справі
прилучення до Росії словян,
що є підлеглими чужих дер-
жав. Проте такі найбільше
треба стерегти українців, бо
їх мрії „можуть довести
український народ, а вкупі з
ним й інші народи, підлегли
до Росії, до бажання само-
стійного життя". Ось тому гр.
Орлов пропонує, щоб пору-
чити міністру народної осві-
ти, „щоб професори й пись-
менники писали у напрямку
урядовому”, себто „у чисто
„російському” напрямку”. А
далі, „щоб вони міркували яко-
мога обережно, коли іде мова
про народність або мову Ма-
лоросії, або інших народів,
підлеглих Росії, не даючи пе-
реваги любові рідної землі
над любов'ю до російської ім-
перії”. Вони теж не повинні
писати, дораджувати Орлов, про
„колишню, немов щастливе,
життя тих народів”. Вони не
повинні думати про вивчення
„Малоросії, Польщі й інших
країв окремо, а про вивчення
російської імперії”. Вкінці
пропонується завести строгу
цензуру на книжки й журнали
зо слов'янофільським напрям-
ком, бо вони „можуть злочин-
них людей доводити до думки
про неадекватність народів і

колишню волю народів, під-
леглих Росії”.

Під той доклад гр. Орлова
написав цар Микола олівцем:
„справедливо”.

Ось так наказано урядом
професорам, письменникам і
вченим у своїй науковій пра-
ці пам'ятати, що визнається
єдина тільки „русская” народ-
ність, та що треба керуватись
тими думками, що їх піддає
уряд.

Ось ці документи, вибиті з
петербурзьких архівів, дають
найкраще висвітлення явищ і
закритим ворогам українсько-
го визвольного руху, як і тим
усім, що ніби не можуть зро-
зуміти, звідки взявся цей рух,
про який нема нічого в рос-
сійських, офіційних підручни-
ках історії з часів царату. З
другого боку треба признати
ось тому цареві Миколі I, чи
гр. Орлову, що вони таки до-
бре знали, звідки іде чи може
прийти той удар, що зверне-
ний проти того насильства, на
якому вони опираються і на
якому держиться російська ім-
перія. Вони правильно оціни-
ли силу Шевченкового слова
і духа, коли завзялись саме
його якнайшорше знищити,
не дозволяючи йому не тільки
писати, але навіть і мовчати.
Таким великим і небезпечним
ворогом являється для царя-
ту Шевченко, отой кріпак, я-

кого одинокою зброєю була
купка віршів, з якими він ви-
ступив до оборони поневоле-
них і гноблених, а в першу
чергу до оборони України і
закріпощеного українського
люду.

VIII. Родився кріпаком, але
рабом не був ніколи.

Ілля Репін (1844-1930), ро-
сійський маляр українського
роду, так добре відомий зо
славної картини „Запорожці”,
коли в 1908. році збирали жер-
тви на пам'ятник Шевченка,
нарисував проект монумента
поета, на якому пропонував
вирубати такі слова:

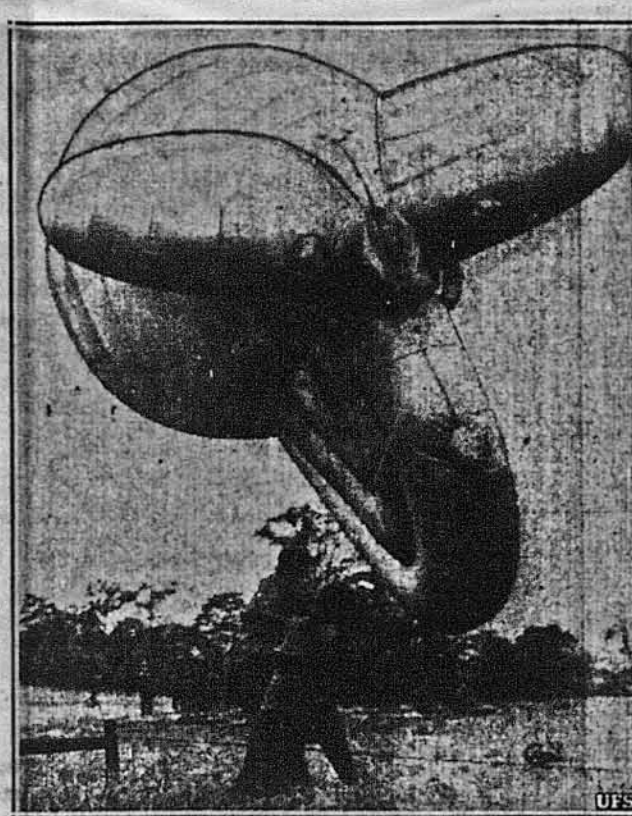
„Тарас Григорович Шевчен-
ко народився кріпаком, все
життя боровся за пригнобле-
них. В тяжкій неволі виспіву-
вав у віршах красу України,
на якій жив історією свого
народу і волею свого духа.
Ніколи не був рабом і високо
ставив гідність людини в лю-
дині”.

Чи не чудово схоплено: ро-
дився кріпаком, але рабом не
був ніколи! Та властиво так
було, що тільки він не був ду-
ховним рабом, але інші таки
жили в духовній і фізичній
рабстві. І те Шевченка най-
більше давило.

Ворд Леймон пише в своїм
творі п. н. „Життя Абрага-
ма Лінкольна”, що „природа
думок Лінкольна вказувала, що
він був людиною смутку”. Про
Шевченка вже давно стверди-
ли різні критики, що лихо,
себто людське горе й горе
України, були джерелом його
дум.

У тому самому часі, коли тут
на американській землі мучила
Лінкольна думка, що не може
так бути далі, щоб „дім був
поділений”, щоб „половина
була невольниками, а друга
вільними людьми”, що невід-
ництво це моральне, соціаль-
не й політичне лихо, там, на
другій півкулі, кріпак Шев-
ченко кинувся судьбою з У-
країни до Петербурга, носився
з подібними думками. Він сам
був одним з мільйонів невід-
ників, точніше, одним з тих
9,000 кріпаків, що їх власни-
ком був поміщик Енгельгардт,
від якого його викупили за
2,500 рублів. Малою дитиною
бачив він, як феєвально-пан-
цизний лад загнав перед-
часно в могилу його матір і
батька. Сам відчув на своїй
власній шкірі, що це значить
тиранія. І зненавидів її з усієї
сили. І в тому самому часі,
коли на американським конти-
ненті Геріет Бічер Стоу чула
в собі голос якоїсь Вищої Си-
ли, що її звинувати писати, щоб
взяти в оборону невольників-
утікачів, яких нужди й терпі-
ням приглядалася в Синсинаті
(1832), Шевченко теж мучив
себе подібними думками, що
треба йому робити, щоб до-
помогти тим невольникам-крі-
пакам, з яких він вийшов. Ось
так і почав він виливати на
папір „льози”, про які казав,
що їх „лихо на світ на сміх
породило”.

(Дальше буде)

„АМАЗОНКИ”. Так називають в Англії ці жінки, що
вступили до спеціальних жіночих відділів англійської
армії, щоб помагати чоловікам. Вони мають спеці-
альні уніформи. На свідні дві такі жінки помага-
ють стягнути на землю прив'язаний баллон. Назву
взято з грецької мови, в котрій амазонками назива-
ли жінок, що воювали.

АНГЛІЙСЬКІ НАЛІТИ НА
НІМЕЧЧИНУ

Англійські налети на Німеч-
чину далі продовжуються і
здають німцям великі шко-
ди. В тих налетах беруть у-
часть великі американські
„повітряні фортеці”, які ле-
тять так високо, що не мож-
но їх ні зобачити, ні почути.
Це викликає пригноблені вра-
жіння на німців, які не знають
звідки на них спадають бом-
би.

Знаменитим середником
проти попечення є обмивання
водою, в котрій розпушено
ложку спорощеного алуону
в кваті теплої води. Цю ре-
цепцію належить поливати
потячі часті тіла і не вити-
рати, але лишити обмивати.
А доперва опісля спо-
лосати зимною водою і запуд-
рувати пудром.

Пів горнятка амоніаку, дода-
ного до балії з біллям, уде-
ржує білля в сніжній білості та
дуже оживлює коліри.

ГЕЙЗЕН „КІКІ” КАЙЛЕР

відомий грач „Шікаго Кобз”.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МАГАНОВ СІТІ, ПА. — Запорозь-
ка Січ, від. 305, відбуде місячні збо-
ри в неділю, 17. серпня, в 11:30, в
церковній галі, де асе. Проситись
членів прийняти на означений час і ви-
рішати свої заклопотання. — М. Ген-
тош, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори
Бр. св. Кирила й Методія, від. 86,
відбудуться в неділю, 17. серпня,
в 2. годині пополудні, в галі па-
рохіяльній, 4950 S. Pauline St. Про-
шу прийняти на ті збори, бо є важ-
ні справи до пологодження. — В.
Горинь, предс.; І. Побушій, секр.;
В. Гула, скарбник.

ГЕРІЗЛЕТОН, ПА. — Бр. св. Арх.
Михайла, від. 85, відбуде збори в
неділю, 17. серпня, в Юніс Гол. в
1. годині пополудні. Обов'язком ко-
жного члена прийняти на збори і запла-
тити розмет. Братство платить рент
за галу на те, щоб член мали де
зійтись і порадились в справі добра
членства і заохочувати інших, щоб
ставали в члені У. Н. Союзу. Дорогі
члени! Не треба легковажити, а
треба прихилити на збори, як давно
бувало, де всі спільно прихилили
начас. Іагь сїздами наших старших
членів і піонірів, котрі постарались
для нас і для наших дітей таку сла-
ву і дорогу запомогли організації.
У. Н. Союз, котрий може гордитись
над всі запомогли організації. — За
уряд: В. Шиндла, предс.; О. Кось-
тюк, секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. — Місячні
збори Тов. Даракшішана, від. 275,
відбудуться в неділю, 17. серпня, в
годині 6. вечір, в сали церковній.
Проситись членів прийняти на збори,
сповнитись своїм обов'язком і вирішати
свої належності. Проситись членів,
щоб кожний здав рахунок білетів з
пікніку. — В. Юрків, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. — Місячні
збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбу-
дуться в неділю, 17. серпня, в го-
дині 6. вечір, в сали церковній.
Проситись кожного члена
прийняти на збори і заплатити свої
вкладки до У. Н. Союзу і до Тов.
Січ. Є важні справи до пологоджен-
ня. Проситись членів зложити гроші
за пікнікові бікети, щоб виділовий
комітет зміг зробити рахунок за ті-
кета. Хто ще не вписав своїх дітей
до У. Н. Союзу, то прошу повідомити
на мітинг від. секр., бо тепер
У. Н. Союз має дуже добрі класи
для молодих дітей і рівнок старших
приймаємо до відділу У. Н. Союзу
без вступу. — Т. Наконечний, фін.
секр.; І. Sanford Pl., Jersey City,
N. J.

РОЧЕСТЕР, Н. Я. — Місячні збо-
ри Бр. св. Йосафата, від. 217, від-
будуться в вівторок, 19. серпня, в
годині 7:30 вечір, в галі, де значно-
но. Проситись всіх членів місцевих і
позамісцевих прибути на ці збори, бо
є важні справи до вирішення. Контр-
комісія здасть справоздання за о-
станніх 6 місяців і звіт з пікніку.
Довгуючі члени мають кончею я-
витись і вирішати свої довги, бо
будуть суспендовані. Неприйняті чле-
ни на цих зборах мають повинува-
тись ухвалі, яка запала на річних
зборах. — М. Рудий, предс.; П. Па-
снак, кас.; А. Іванів, секр.

ПІДПИРАЙТЕ СВОІХ
БИЗНЕСМЕНІВ.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

ПОШУКУЮ СПІЛЬНИКА до веден-
ня різнестейтового бізнесу, котрий
я посилаю. Є це апартаментовий дім
з 35 кімнатками. Вести цей бізнес
за важко для жінки. На бажання по-
дам повні подробиці. Приходять до:

JENNIE FARMER,
944 Tiffany St., Bronx, N. Y. Apt. 54
між год. 10. рано й 2. понод. кожного
дня з півніком субот і неділі.

ПОШУКУЄТЬСЯ СПІЛЬНИКА до
ведення „дайнера”. Добрий, вироб-
лений бізнес. Мусить бути добрий
кухар. Голоситись на адресу: 186-8

THE NEW DINER,
129 Beckwith Ave., Paterson, N. J.
Tel. Armory 4-4367.

НА ПРОДАЖ Бучерні-Гросерія
Делікатесів — вели-
кий електричний рефрежератор,
копирований скелет, 3 кіншин, низкий
рент, тор: \$600 знизкою. Ціна \$2,300
для скорого купів. Замкнено в неділі
і свята. Зголоситись до: 182-8

J. T. ANSKY,
17 St. Marks Place, New York City.
Tel.: GR. 3-2223.

Даром пробка
МІЛЕРТОН LAXATIVE

Тепер є небувала нагода для
всіх, що терплять на недомагання
шлуника й випробували коштовні
ліки й зела, а не найшли полегши-
ня. Тим усім поручаємо спробувати
даром Зела Милертона, котрий не
запорується ні вартістю, а своєю
вартістю в натуральній формі. По
вжитті пробки переконаєтесь, як
скучно діють в недомаганнях
таких, як квази шлуки, газ, не-
стравність, запір, брак апетиту,
біль голови й інші недомагання,
котрі походять зо злого травлен-
ня. Щоби переконаєтесь, пишіть по
пробку.

Спеціальна Оферта
по знижених цінах.
[] \$1.00 за 1 коробку Мілертону
[] \$1.50 за 2 коробки Мілертону
[] \$2.00 за 3 коробки Мілертону
Питайте за збілками Мілертону у
вашіх сусідній аптін, а як там
їого не мають, то пишіть до:
J. S. MILLER, Inc., Dept. U.,
P. O. BOX 628, NEWARK, N. J.
Single package not sent C.O.D.
Small postage stamps acceptable.
Ці ціни важні лише при замовлен-
ні просто з головного офісу.

ДЛЯ РОЗРИВКИ І ЗАБАВИ

212 ГАРНИХ ШТУК ДО 212
ЗАБАВИ
УКРАЇНСЬКИЙ
ШТУКАР

книжка до забави й вивчення
гарних і здивованих штук
ЦІНА 30 ЦЕНТІВ

НАЙКРАЩІ
ЗАГАДКИ І ЗАБАВКИ
— для —
СТАРІК І МОЛОДИХ
ЦІНА 20 ЦЕНТІВ

ЗА ОБІ 50 ЦЕНТІВ.
Замовляйте:
„СВОБОДА”,
81-83 GRAND STREET,
P. O. Box 346
JERSEY CITY, N. J.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
й околицю

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з ценою прегар-
ною металевою
труною, двома автіями, караваном,
балсамуванням, виш-
вавшим Похоронного
Дому і т. д. \$295.00

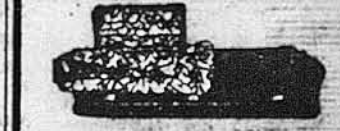
Все, чого треба, з виїзком оди-
ни й належностей за церквою
відправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

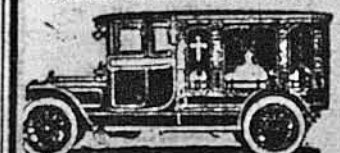
МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
N. E. W. A. R. K., N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Phila):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні так
низькій як \$150.
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ
В БРОНКС, БРООКЛІН, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

БИЗНЕСМЕНІВ
ПІДПИРАЙТЕ СВОІХ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОД-
НОГО СОЮЗУ, А ТИМ-
САМИМ СТАВИТЕ СПІВ-
ВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІ-
ОНОВОГО МАЕТКУ ЦЕЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ.

ТАРЗАН ч. 379. Заатаковані напасники.

SILENTLY THE HOSTILE APES
MANEUVERED THROUGH THE
TREES TO ENCIRCLE TOMMY!THEN THEY CON-
VERGED ON THE
STARTLED LAD.NEARBY A LION WATCHED. WITH THE
BACKS OF THE APES TURNED, HERE WAS
A CHANCE TO FILL HIS EMPTY BELLY.THE APES CHARGED THE BOY.
AND ON PADDED FEET THE LION
RACED AFTER THE ATTACKERS!

Тихцем малпи почали під-
суватись по деревах до місця,
де був Том. Їх завданням було
його зо всіх сторін оточити.

Коли вони вже всі знаходи-
лись у відповідних місцях, во-
ни нагло почали затискати
перстень довкола здивованого
хлопця.

Та недалеко малп був лев.
Він вдвигався якийсь час у
малпи, які були до нього по-
вернені спиною. Ось для льва
нагода поживитись!

Малпи це бачили льва. Але
коли вони кинулись до хлоп-
ця, в тій самій хвилині на мал-
пів кинувся голодний лев.